

**ФОРМУВАННЯ МІСТОБУДІВНИХ ОБ'ЄКТІВ ВІДНОВЛЕННЯ
З ВИКОРИСТАННЯМ ПРИРОДНИХ МАТЕРІАЛІВ**

**FORMATION OF URBAN DEVELOPMENT OBJECTS WITH THE
USE OF NATURAL MATERIALS**

Мельник Ю.А., к.т.н., доцент, Верешко О.В., ст. викл., Парфентьєва І.О., к.т.н., доцент, Білоус Д.Ю., студентка (Луцький національний технічний університет), Мельник О.В. к.т.н., доцент, (Волинський національний університет імені Лесі Українки)

Melnyk Yu.A., Ph.D., associate professor, Vereshko O.V., senior lecturer, Parfentieva I. O., Ph.D., associate professor, Bilous D.Yu., student (Lutsk National Technical University), Melnyk O.V. Ph.D., associate professor (Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk)

Концепція функціонування реабілітаційних центрів передбачає комплексний підхід. Одним із варіантів прискорення одужання та реабілітації пацієнтів є гармонійний психо-емоційний стан, який досягається завдяки зануренню в природне середовище. В роботі запропоновано концепцію створення містобудівного об'єкту відновлення з використанням природних матеріалів на прикладі проєкту центру реабілітації на території військової частини у м. Володимир-Волинський.

In today's conditions, the presence in the social structure of society of a significant number of citizens in need of physical or psychological rehabilitation is determined. Thus, according to UN experts, people with disabilities make up 10 percent of the world's population. The social essence of people determines the need for a diverse developed infrastructure aimed at meeting the biosocial needs of people with disabilities and other low-mobility groups.

The concept of functioning of rehabilitation centers provides a comprehensive approach. One of the options for accelerating the recovery and rehabilitation of patients is a harmonious psycho-emotional state, which is achieved through immersion in the natural environment. In our work, we analyzed the state of the rehabilitation industry in Ukraine. At present, the field of health rehabilitation is underdeveloped in Ukraine. Rehabilitation and rehabilitation centers are isolated objects that do not meet modern functional and aesthetic standards and require total modernization.

The concept of creation of town-planning object of restoration with use of natural materials is offered. The building material is based on wood, stone, water, greenery and grass, which harmoniously fits into the functional purpose of the work and gives the opportunity to recover, recover in harmony with nature.

The main buildings are made of trunks of felled trees, which fits well with the garden paths made of wood, houses for recreation and accommodation made of eco materials, have a triangular shape and their main decoration is a "green roof". Green

roof - the roof is completely covered with soil and planted with greenery, in this case - grass. Small architectural forms in the center are made of gabion in combination with greenery and benches made of trees.

The whole area is planted with greenery, mostly coniferous, to look like a forest. Along the perimeter there is a fence with an eco fence and greenery.

Ключові слова: об'єкт реабілітації, еко-матеріали, природні матеріали габіонні конструкції, зелені дахи .

Keywords: rehabilitation object, eco-materials, natural materials gabion structures, green roofs.

Аналіз останніх досліджень та постановка задачі. Одним із актуальних завдань сучасного містобудування є створення комфортного і здорового простору для реабілітації населення. Реабілітаційним центром або відділенням називають заклади, які надають повний спектр реабілітаційних заходів: медичних, психологічних, професійних і соціальних.

Враховуючи ДБН В.2.2-18:2007 "Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення" [1], у процесі формування реабілітаційних центрів виокремлюють наступні зони: житлова; відпочинкова; фізкультурно-оздоровча; лікувально-виробнича – для психоневрологічних інтернатів [2,3].

У цій системі важлива роль відводиться благоустрою території. Особливо актуальним є формування зони відпочинку (зелена зона з прогулянковими алеями, майданчиками для відпочинку; тіньовими навісами, альтанками тощо). Крім того, згідно з пунктом 5.8 [1], площа зелених насаджень та території благоустрою повинна становити: не менше ніж 50% площі ділянки будинку-інтернату для громадян похилого віку та інвалідів або психоневрологічного інтернату; не менше ніж 35% площі ділянки територіального центру та закладів соціального захисту населення. Шляхом пасивної і активної взаємодії з природою буде досягнуто підвищення ефективності реабілітації пацієнтів реабілітаційних центрів, "занурених в еко-середовище".

Тобто, ми можемо спостерігати, що розуміння обов'язкового доповнення ділянок реабілітаційних центрів елементами природи є відображенням і розвиненням у будівельних нормах.

На нашу думку, реабілітаційним центрам для повноцінного виконання їх функцій, необхідні оптимальні природні умови, що включають:

- значний розмір цієї ділянки, необхідний для прогулянок та перебування на свіжому повітрі його пацієнтів;

- вдало поєднане використання природних матеріалів у будівлях та спорудах і штучних ландшафтів задля забезпечення щонайбільшого душевного затишку для клієнтів реабілітаційних центрів.

Проаналізувавши вітчизняні джерела [1,4-6] ми зробили висновок, що центри оздоровлення та реабілітації в Україні є поодинокими об'єктами, що не відповідають сучасним функціональним та естетичним нормам та вимагають тотальної модернізації [7,9].

Виклад основного матеріалу

В роботі нами запропоновано концепцію створення містобудівного об'єкту реабілітації на прикладі проекту реконструкції військової частини під центр реабілітації із використанням природних матеріалів. Такий заклад, де пацієнти зможуть відчутти єднання з природою, позитивно впливає на психо-емоційний стан людей та значно пришвидшує одужання.

Цілком зрозуміло, що реабілітація потребує передусім спокою, відпочинку та посилення відчуття єднання з природою. Тому дуже актуальним є застосування природних матеріалів, «зелених дахів», малих архітектурних форм з еко-матеріалів, елементів озеленення та благоустрою, що значно пришвидшить психо-емоційне відновлення пацієнтів [2,3].

Важливим напрямком комплексного підходу до формування реабілітаційного центру є взаємодія середовища і простору буття людини, а саме – системи споруд реабілітаційних центрів з ландшафтом природним і штучним. Використання екологічних матеріалів (дерева, очерету, трави) при проектуванні споруд реабілітаційного центру не тільки створює гармонійний ансамбль із навколишнім середовищем, а й сприяє швидкому одужанню пацієнтів даних закладів.

Проектована ділянка розташована у м. Володимир-Волинський, на території колишньої військової частини. Дана ділянка знаходиться в досить занедбаному стані та ніяк не використовується Збройними Силами України. Об'єкт реконструкції розташований у досить тихому місці, що чудово поєднується з проектними рішеннями та посприяє його функціональному призначенню. Існуючий стан території потребує відновлення та догляду.

Здійснено функціональний розподіл території на окремі зони [9,10]. Оздоровчо-реабілітаційний центр обслуговує різні вікові групи населення, і в ньому повинні бути організовані відповідно різні форми відпочинку. Ми розділили їх на дві основні групи: активного й пасивного відпочинку.

В групу заходів активного відпочинку включаються масові ігри і розваги, заняття спортом, реабілітаційні вправи та заняття.

Загалом на території запроєктованого реабілітаційного центру ми виокремили такі зони:

- оздоровча зона – зона, у якій знаходяться будівлі лазні, в ній будуть проводитись процедури для покращення стану здоров'я та будівля самого реабілітаційного центру, у якій будуть здійснюватися процедури з відновлення фізичного та психологічно стану людини;
- громадська зона – до громадської зони віднесено адміністративний корпус центру та їдальню, яка знаходиться в цій будівлі;
- зона активного відпочинку – до цієї зони належить басейн, в якому можна буде як просто відпочити, так і провести відновлюючі процедури; мультифункціональне поле – поле, яке поєднує в собі футбольне поле, волейбольне, при необхідності натягується або прибирається сітка, та баскетбольне поле, кільце якого розміщено над футбольними воротами; також до зони активного відпочинку можна віднести вуличні тренажери, на яких будуть проводитись реабілітаційні процедури та буде можливість позайматись просто охочим.
- зона пасивного відпочинку - ця зона передбачена для масового перегляду фільмів під відкритим небом та проведення часу навколо ставка;
- житлова зона – являє собою власне житлові будинки, в яких будуть тимчасово проживати пацієнти та їх сім'ї.

Найменування		
	Оздоровча зона	проект.
	Громадська зона	проект.
	Зона активного відпочинку	проект.
	Зона пасивного відпочинку	проект.
	Дитячий майданчик	проект.
	Житлова зона	проект.

Рис1. Схема функціонального зонування

За основу будівельного матеріалу взято дерево, камінь, вода, зелені насадження та трава, що гармонійно вписується у функціональне

призначення реабілітаційного центру і дає можливість оздоровитись, відновитись у гармонії з природою.

Основні будівлі виконані зі стовбурів зрубаних дерев, що вдало вписується у поєднання з садовими доріжками із дерева, будиночки для відпочинку та проживання гостей виконанні із еко-матеріалів, мають трикутну форму та їх основною прикрасою слугує «зелений дах».

Лавки на території центру виконані з габіону в поєднанні з зеленими насадженнями та із колод дерев. Альтанки зроблені із дерева, автостоянка вимощена щабнем, що є також екологічно безпечно.

На усій вільній від забудови території висаджені зелені насадження, переважно хвойні, для імітації вигляду природного лісу. По периметру територія огорожена еко-парканом та зеленими насадженнями.

Малі архітектурні форми, які розміщені на території, являють собою еко-матеріали.

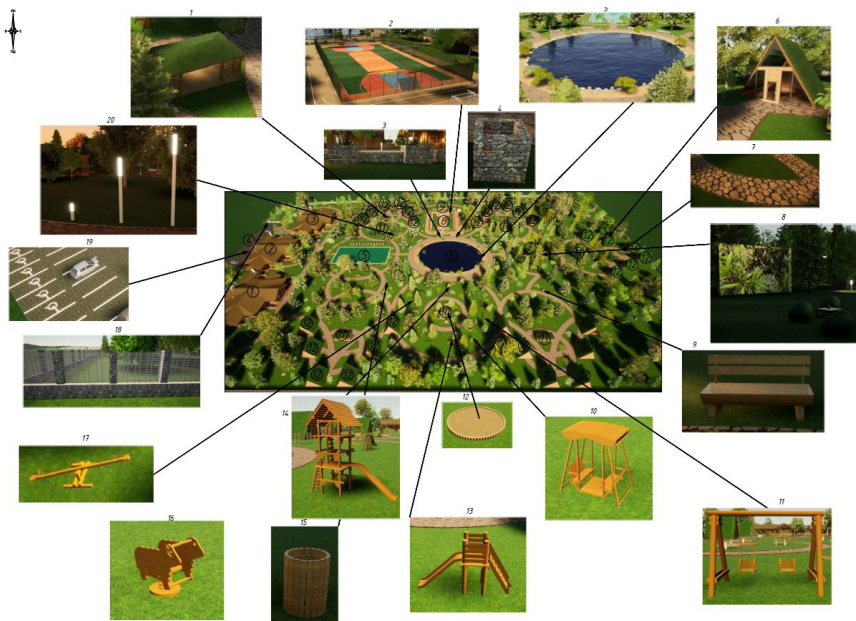

Рис.2. Візуалізація елементів благоустрою центру реабілітації

Висновок. Вважаємо, що використання природних матеріалів є доцільним при проектуванні реабілітаційних закладів, оскільки позитивний вплив оточуючого середовища найкраще впливає на психоемоційне відновлення.

References

1. DBN V.2.2-18:2007 "Budynty i sporudy. Zaklady sotsialnoho zakhystu naselennia". Kyiv. Minbud Ukrainy. 2007. 81 p.
2. Blinov M. O. Ohliad shliakhiv rozvytku tsestriv reabilitatsii dlia osib z obmezhenoiu pratsездatnistiu / M. O. Blinov, Yu. O. Kharaborska // Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia. - 2018. - Vyp. 52. - P. 9-14. - Access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2018_52_6
3. Baiev A. A. Mistse landshaftnoi arkhitektury ta sadovo-parkovoho mystetstva v kontseptsii tvorennia reabilitatsiinykh tsestriv/A.A. Baiev//Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. – 2013. – Vyp. 23.9. - P. 34-39.
4. Bismak O. V. Osoblyvosti orhanizatsii diialnosti reabilitatsiinykh zakladiv v Ukraini / O. V. Bismak // Osvitolohichnihnyh dyskurs. - 2015. - № 4. - P. 1-12. - Access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2015_4_3
5. Dorokhina H.I. Arkhitekturno-planuvalna orhanizatsiia fizykulturno-ozdorovchykh zakladiv dlia liudei z obmezhenymy fizychnymy mozhlyvostiamy: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. arkhit. n: spets. 18.00.02 «Arkhitektura budivel ta sporud» / H.I. Dorokhina. – K., 2013. - 21 p.
6. Miller-Keane Encyclopedia: rehabilitation center. (n.d.) Miller-Keane Encyclopedia and Dictionary of Medicine, Nursing, and Allied Health, Seventh Edition. (2003). Retrieved May 17 2021 Access: <https://medical-dictionary.thefreedictionary.com/rehabilitation+center>
7. Sarancha I. H. Rol tsestriv sotsialnoi reabilitatsii u protsesi sotsializatsii osib z vadamy oporno-rukhovoho aparatu / I. H. Sarancha // Visn. Kamianets-Podil. nats. un-tu im. I. Ohienka. Korekts. pedahohika i psykholohiia. - 2011. - Vyp. 3. - P. 167-172
8. Pro reabilitatsiiu invalidiv v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 06.10.2005 № 2961-IV [Digital source]. – Access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>.
9. Osnovy landshaftnoi arkhitektury ta dyzainu: pidruchnyk / N.Ia.Kryzhanovska, M.A.Votinov, O.V.Smirmova ; Kharkiv. nats. un-t misk. hosp-vaim. O.M.Beketova. –Kharkiv : KhNUMHim. O. M. Becketova, 2019. –348p.
10. DBN B.2.2.–5:2011 «Blahoustrii terytorii». Kyiv. Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy. 2012. 64p.

Список використаної літератури

1. ДБН В.2.2-18:2007 "Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення". Київ. Мінбуд України. 2007. 81 с.
2. Блінов М. О. Огляд шляхів розвитку центрів реабілітації для осіб з обмеженою працездатністю / М. О. Блінов, Ю. О. Хараборська // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. - 2018. - Вип. 52. - С. 9-14. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2018_52_6

3. Баєв А. А. Місце ландшафтної архітектури та садово-паркового мистецтва в концепції творення реабілітаційних центрів/А.А. Баєв//Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.9. - С. 34-39.
4. Бісмак О. В. Особливості організації діяльності реабілітаційних закладів в Україні / О. В. Бісмак // Освітнологічний дискурс. - 2015. - № 4. - С. 1-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2015_4_3
5. Дорохіна Г.І. Архітектурно-планувальна організація фізкультурно-оздоровчих закладів для людей з обмеженими фізичними можливостями: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. архіт. н: спец. 18.00.02 «Архітектура будівель та споруд» / Г.І. Дорохіна. – К., 2013. - 21 с.
6. Miller-Keane Encyclopedia: rehabilitation center. (n.d.) Miller-Keane Encyclopedia and Dictionary of Medicine, Nursing, and Allied Health, Seventh Edition. (2003). Retrieved May 17 2021 Режим доступу: <https://medical-dictionary.thefreedictionary.com/rehabilitation+center>
7. Саранча І. Г. Роль центрів соціальної реабілітації у процесі соціалізації осіб з вадами опорно-рухового апарату / І. Г. Саранча // Вісн. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Корекц. педагогіка і психологія. - 2011. - Вип. 3. - С. 167-172
8. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>.
9. Основи ландшафтної архітектури та дизайну: підручник / Н.Я.Крижановська, М.А.Вотінов, О.В.Смірнова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ваім. О.М.Бекетова. –Харків : ХНУМГім. О. М. Бекетова, 2019. –348с.
10. ДБН Б.2.2.–5:2011 «Благоустрій територій». Київ. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. 2012. 64с.